

Udeležite se FESTIVALA "DELA" v Dolini

Obnovljena izdaja (30) - Trst - 9. avgusta 1963 30 lir Spediz. in abb. post. - Gruppo I

ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA
VIA GEPPA 9

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

10. - 11. - 12. - avgusta 1963

sobota 10. avgusta: ob 18. uri otvoritev - ob 20,30.

KONCERT

pevskih zborov iz Boršta,
Padrič in Križa

sodeloval bo prof. Oskar Kjuder

nedelja 11. avgusta: ob 11. uri otvoritev festivalskega naselja
ob 17. uri nastopi

zabavni orkester "MIRAMAR" iz Trsta

s sporedom

I. festivala slovenske popevke

(20 orkestrašev, 12 pevcev, 3 dirigenti)

Govorila bosta:

poslanka **MARIJA BERNETIČ**
in senator **GIACOMO PELLEGRINI**

V soboto, nedeljo in ponedeljek

PLES

Podpis zgodovinskega sporazuma v Moskvi

Prepoved jedrskih poskusov

Zunanji ministri vlad Sovjetske zveze, Združenih držav Amerike, Velike Britanije, Gromiko, Rusk in Home, so v ponedeljek, 5. avgusta popoldne, podpisali sporazum o prepovedi poskusov z jedrskim orožjem v ozračju, vesolju in pod vodo. Podpis se je izvršil v svečanem vzdušju na sedežu sovjetske vlade v Moskvi. Podpisu sta prisostvovala tudi generalni sekretar Organizacije združenih narodov U Tant in predsednik sovjetske vlade Nikita Hruščov, ki je nedvomno največji pobornik omenjenega sporazuma.

Podpis tega tako važnega sporazuma je imel zelo velik odmev po vsem svetu. Z veseljem so ga pozdravile miroljubne sile na vseh kontinentih. Razumljivo, saj predstavlja osnovo za druge sporazume in odpira pot k ureditvi še drugih mednarodnih vprašanj. To so med drugim potrdili tudi podpisniki sporazuma. Gromiko je npr poudaril, da sovjetska vlada ocenjuje ta sporazum kot velik uspeh miroljubne politike Sovjetske zveze in vseh držav, ki se zavzemajo za odvrnitev nevarnosti nove vojne ter za ohranitev in krepitev miru. Rusk je poudaril, da mora podpis sporazuma navdajati vse človeštvo z upanjem, da je to šele prvi korak na poti do varnega in miroljubnega sveta. Podobno izjavo je dal tudi Home. U Tant je med drugim podčrtal, da v vzdušju, v kakršnem das živijo človeštvo, v razmerah, ko čedalje bolj krepki oboroževalna tekma in ko se vlada nezaupanje, je vsak sporazum med vodilnimi državami pomemben dogodek. Hruščov je med drugim poudaril, da je sporazum o prepovedi jedrskih poskusov uspeh vseh ljudi dobre volje, ki želijo razorožitev, mir na svetu in sodelovanje med narodi. Dodal pa je, da s tem še niso rešeni vsi pereči problemi in da si je zato treba prizadevati za nove sporazume o razorožitvi, za ureditev nemškega vprašanja in sklenitev nenapadalne

pogodbe med NATO in Varšavsko zvezo. Tudi številni državniki in politiki so se podobno izjavili o doseženem sporazumu.

Zal, kitajski voditelji niso tega mnenja. De Gaulle ni hotel pristopiti k sporazumu, Adenauer se boji »posledic tega sporazuma«, Cankajšek pa se boji, da bi ta sporazum »preprečil načrte za zapad na Kitajsko«.

Po podpisu sporazuma o prepovedi jedrskih poskusov se je izreklo zanj že mnogo držav, tudi takih, ki nimajo jedrskega orožja. Med temi so tudi Avstrija, Bolgarija, Brazilija, Češkoslovaška, Italija, Japonska, Demokratična Nemčija, Poljska, Združena arabska republika in Mongolija.

Sporazum o prepovedi jedrskih poskusov je pozdravil tudi papež Pavel VI. Ta je v poslanici, ki jo je poslal vladam-podpisnicam, med drugim podčrtal, da doseženi sporazum tolmači upe vsega sveta.

Prvi cilj na poti k odvrnitvi hudih nevarnosti, ki so jih za človeštvo in njegovo civilizacijo predstavljali že sami poskusi z jedrskim orožjem — kaj še če bi se ti poskusi spremenili v vojni spopad? — je torej dosežen. Pot, ki je vodila k temu cilju ni bila lahka. Bila je polno ovir in težav. In če je bil ta cilj dosežen, ne smemo nikoli pozabiti, se je zahvaliti vsem silam, ki ljubijo mir in ki se zanj konkretno zavze-

majo. V prvi vrsti pa gre zahvala modri politiki Sovjetske zveze in mednarodnemu delavskemu in ljudskemu gibanju, ki nenehno zahteva mir in miroljubno sodelovanje, zavedajoč se dejstva, da je v miru mogoče vse doseči, a da je z vojno — v današnji dobi, z atomsko vojno — prav lahko vse izgubljeno.

Jasno je, da drži to, kar je poudaril zlasti Hruščov, namreč, da s sedanjim sporazumom niso rešeni številni pereči mednarodni problemi in da se je treba, torej, še naprej boriti za sklenitev drugih sporazumov, za splošno razorožitev, za mir in prijateljsko sodelovanje med narodi in državami.

Tudi mi, ki živimo v obmejni deželi, takorekoč na pragu med dvema svetoma, smo poklicani, da damo svoj doprinos v tej plemeniti borbi!

Zaradi počitnic bo
prihodnja številka našega lista
izšla 6. septembra

Solidarnost s Skopjem

Prebivavci naše dežele so izkazali hudo prizadetim makedonskim bratom izredno veliko in iskreno solidarnost. Do trenutka ko to poročamo so v Trstu in na podeželju nabrali nad 10 milijonov lir prispevkov. Tudi na Goriškem so nabrali lepo vsoto. Zbiranje prispevkov se nadaljuje. Poleg denarja zbirajo tu-

di zdravila, obleke in druge potrebščine. Vse tiste, ki doslej še niso prispevali, vabimo, naj to store čimprej. Vse pride prav in potrebe so velike. Zbirna središča so navedena v »Primorskem dnevniku«.

Medtem se v Skopju nadaljuje z odstranjevanjem ruševin, iskanjem trupel, pa tudi z obnavljanjem mesta, postavljanjem zasilnih domov itd. Kljub hudi katastrofi je morala makedonskih bratov visoka in prav tako tudi volja do novega življenja. Hitro obnavljanje pa omogoča tudi velika podpora, ki prihaja iz vseh jugoslovanskih republik in iz številnih drugih držav.

Stavke in aretacije v Španiji

Španski rudarji zopet stavkajo. Fašistična oblast skuša s silo zatreti stavkovno gibanje. Policijski nastopi so na dnevnem redu. Zadnje dni so v Asturiji zaprli osem rudnikov. Zadevni ukaz so dale vladne oblasti. Toda tudi ta »ukrep« ni uklonil rudarskih delavcev.

Ta teden so v Saragozi aretirali več delavcev. Obtožujejo jih, da so komunisti.

Iz Barcelone je prišla vest, da je v spopadu s policijo padel voditelj španskih anarhistov Ramon Capdevila.

Prispevki za tisk na Tržaškem

SEKCIJA	cilj	nabrano
Pečar	100.000	33.610
Magdalena	340.000	115.870
Škedenj	400.000	228.180
Sv. Ana	360.000	205.040
Kolonkovec	300.000	151.035
Sv. Ivan	360.000	256.900
Podlonjer	240.000	49.820
Lonjer	25.000	9.950
Greta	150.000	31.350
Rojan	150.000	133.790
Barkovlje	180.000	163.300
Rocol	220.000	120.050
Prosek-Kontovel	120.000	42.280
Križ	180.000	55.000
Opčine	220.000	136.070
Repentabor	10.000	—
Trebče	120.000	70.000
Zgonik	60.000	14.600
Nabrežina	50.000	—
Devin	20.000	4.550
Sempolaj	15.000	—
Dolina	40.000	5.400
Prebeneg	5.000	—
Boljunec	50.000	11.020
Domjo	25.000	10.750
Ricmanje	40.000	—
Log	15.000	—
Mačkolje	15.000	—
Boršt	15.000	—
Konkonel	25.000	8.320
Gropada	10.000	—
Padriče	10.000	—
Bazovica	10.000	2.000
Sv. Sergij	60.000	29.870

Predsednik sovjetske vlade Hruščov je imel po podpisu sporazuma o prekinitvi jedrskih poskusov zelo važen govor. Na sliki vidimo tudi zunanja ministra ZDA in Velike Britanije

Iz odprtega pisma CK KPSZ komunistom ZSSR

Najvažnejša naloga: Boj za mir in preprečitev atomske katastrofe

Nasim bravcem posredujemo tisti del odprtega pisma Centralnega komiteja Komunistične partije Sovjetske zveze partijskim organizacijam in vsem komunistom Sovjetske zveze, ki se nanaša na probleme miru in mirovne koeksistence. Oaprtro pismo je objavila moskovska «Pravda» dne 14. julija 1963.

V presoji problema vojne in miru, v načinu obravnavanja ter problemov ne more biti nobenih negotovosti ali priazkov, ker gre tu za usodo narodov, za bodočnost vsega človeštva.

Centralni komite Komunistične partije Sovjetske zveze smatra za svoje dolžnost, da povsem odkrito pove partiji in ljudstvu, da je prišlo v vprašanje vojne in miru med vodstvom Komunistične partije Kitajske in Komunistične partije Sovjetske zveze ter svetovnim komunističnim gibanjem do bistvenih načelnih trenj. Bistvo teh trenj je v nasprotjujem si obravnavanju tako važnih problemov, kakor so možnost, da se prepriči svetovna atomska vojna, da se omogoči miroljubna koeksistenca držav z različnim družbenim redom, povezanost med bojem za mir in razvojem svetovnega revolucionarnega gibanja.

Komunistična partija Sovjetske zveze v sklepih XX. in XXII. kongresa, svetovno komunistično gibanje pa v deklaraciji in sporočilu sta postavila pred komuniste kot najvažnejšo nalogo boj za mir, boj za preprečitev svetovne atomske katastrofe. Ker stvarno ocenjujemo razmerje sil in iz tega sklepamo, da sile miru katerih glavna trdnjava je močna skupnost socialističnih dežel, lahko s skupnimi napori preprečimo novo svetovno vojno, čeprav se narava imperializma ni spremenila in čeprav v sedanjih razmerah ni odstranjena nevarnost, da izbruhne vojna. Prav tako trezno ocenjujemo bistvene spremembe v načinu vodenja vojne in seve tudi možne posledice. Raketno atomsko orožje, izdelano sredi našega stoletja, je spremenilo prejšnje predstave o vojni. To orožje ima rušilno moč, kakršne svet še ni videl. Zadostuje omeniti, da je eksplozija ene same atomske bombe hujša od eksplozivne moči vsega orožja, kar so ga uporabljali v vseh prejšnjih vojnah, vstevši prvo in drugo svetovno vojno. A takšnih bomb je že več tisoč!

Ali naj spričo tega komunisti omalovažujejo nevarnost nove vojne? Ali niso dolžni govoriti resnico o posledicah atomske vojne? Prav gotovo smo brezpogojno dolžni to storiti. To ne more «paralizirajoče» vplivati na množice, kakor trdijo kitajski tovariši. Nasprotno, resnica o sodobni vojni mobilizira voljo in energijo množic v boju za mir, v boju proti imperializmu-viru vojne nevarnosti. Zgodovinska naloga komunistov je, da organizirajo in vodijo boj vseh narodov za preprečitev atomske vojne.

Preprečitev nove svetovne vojne je povsem realna in izvedljiva naloga. XX. kongres sovjetske partije je sprejel izredno važen sklep o tem, da zdaj ni usodne neogibnosti vojne med državami. Ta sklep ni le plod dobrih namenov, marveč je rezultat realne, strogo znanstvene analize odnosov razrednih sil na svetovni areni. Ta sklep sloni na orjaški moči svetovnega socializma. In s stališči KP Sovjetske zveze v tem pogledu, se strinja svetovno ko-

munistično gibanje. Svetovni vojni se je moč izogniti še pred popolno zmago socializma na zemlji, dokler kapitalizem v delu sveta še obstaja, je realna možnost, da se svetovna vojna izključi iz življenja družbe, je poudarjeno v sporočilu. In pod tem sporočilom je tudi podpis kitajskih tovarišev.

Kakšno pa je stališče vodstva KP Kitajske? Kaj pomenijo teze, ki jih oni propagirajo trdeč, da vojne ni mogoče preprečiti, dokler obstaja imperializem; da je miroljubna koeksistenca iluzija in da sploh ni obče načelo zunanje politike socialističnih dežel; da boj za mir ovira revolucionarno borbo?

Te teze pomenijo, da ravnajo kitajski tovariši v nasprotju s splošnim kurzom svetovnega komunističnega gibanja v vprašanju vojne in miru. Kitajski tovariši ne verjamejo, da je mogoče preprečiti novo svetovno vojno, podcenjujejo sile miru in socializma in precenjujejo sile imperializma. Praktično zamenjajo mobilizacijo ljudskih množic v boju proti vojni nevarnosti.

Kitajski tovariši torej ne verujejo v sposobnost narodov socialističnih dežel mednarodnega delavskega razreda, v njegove revolucionarne sposobnosti, ne verujejo tako v možnost miroljubne koeksistence kakor tudi v zmago proletariata v razredni borbi. V boju za to, da se prepreči vojna, so združene vse miroljubne sile. Po svoji razredni sestavi in po svojih razrednih interesih so te sile različne. Združi pa jih lahko boj za mir, za to, da se prepreči vojna, kajti atomska vojna se ne ravna po razrednem načelu, mar-

več uniči vsakogar, ki se znajde na območju njenega rušilnega učinka.

Ubrati pot, ki jo predlagajo kitajski tovariši, pomeni ločiti ljudske množice od komunističnih partij, ki so si pridobile simpatije ljudstva s svojim vztrajnim in smelim bojem za mir.

V zavesti širokih množic sta socializem in mir zdaj neločljiva.

Kitajski tovariši vsekakor podcenjujejo nevarnost atomske vojne.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Preteklo sredo popoldne so po tržaških ulicah manifestirali delavci iz Tržiča, ki so jih premestili v tržaške ladjedelnice, a jim ne izplačujejo odgovarjajoče doklade

Zadnja faza borbe ameriških črncev

II.

V New Yorku se je pravosodni minister sestel s skupino črnkih intelektualcev, ki jih je vodil pisatelj James Baldwin. Osupnil je sprico bojevitosti črncev, zlasti še, ko je eden izmed njih dejal, da se mnogi črneci ne bi hotelo boriti pod zastavo ZDA proti Kubi, ker vlada doslej zanje ni imela dovolj razumevanja, kar zadeva integracijo, enakost med rasami in polt. Ko so črnki intelektualci predlagali, naj predsednik javno podpre njihovo stvar, s tem da bi osebno pospremil črnega študenta na univerzo Alabame, se je minister za pravosodje zasmeljal, ker se mu ta zamisel ni zdela resna. Kasneje je dejal dr. Kenneth Clark, črnki psiholog na zavodu v New York Cityju: «Ni mogoče reči, da smo se razumeli. Mislim, da je bilo ravno tako, ko da bi govorili v dveh različnih jezikih».

Vendar pa sta oba Kennedyja še nadalje vztrajala pri zasebnem prepričevanju. Bobby se je sestel z lastniki gledališč na Jugu, z direktorji veleblagovnic in z drugimi poslovnimi ljudmi v upanju, da jih bo prepričal, da imajo zaradi segregacije samo škodo. V prvem tednu junija je predsednik sklical sestanek, na katerem je prav tako prepričeval okoli sto zbranih poslovnih ljudi z Juga.

V vzdušju, kakršno je zdaj, bo zvezna uprava le s težavo pomirila črnce s temi kupcijami, barantanjem in pogajanjem za zaprtimi vrati. Toda kakor je kazalo prejšnji mesec, si lahko obetajo kvecem to, da bo vlada predložila Kongresu osnutek zakona, po katerem bo mogoče zasebnim segregiranim podjetjem in blagovnicam zagroziti z državno tožbo na podlagi ustavnih določb o trgovini med federalnimi državami. Ker se lahko nanašajo te določbe praktično na vse, od filmov do paradižnikove in drugih omak, s katerimi restavracije obiljavo meso, bi se izpostavljalo nevarnosti tožbe pred zveznim sodiščem skoraj sleherno podjetje, ki bi se upiralo integraciji.

Kljub nezadovoljstvu zaradi predsednikovega neuspeha pri poskusu, da bi zbral in uveljavil veliko politično in moralno moč, ki jo premoreta njegov ugled in položaj, je črnecem v minulec mesecu uspelo nekaj prodorov. Univerza v Kentuckyju je kot prva šola v jugovzhodnem delu ZDA črnecem dovolila sodelovanje v svoji atletskošportni dejavnosti. Atlanta je napovedala integracijo plavalnih bazenov. Črnki smejo sestiti za mizo v petih, prej samo belcem namenjenih hotelih in motelih v Charlotti (Severna Karolina). Harold Richardson, ki se je kot prvi črnec v državi Maine potegoval za

Zasedanje CK KPI:

Za ustvaritev velikega enotnega gibanja proti konservativnim silam

Pred dvema tednoma se je sestel Centralni komite Komunistične partije Italije. Razpravljal je o aktualnih italijanskih problemih in o problemih, ki se tičejo mednarodnega komunističnega gibanja.

Referat o italijanskih problemih je imel tov. Alicata, referat o problemih mednarodnega komunističnega gibanja pa tov. G. C. Pajetta.

Tov. Alicata je ostro kritiziral notranjepolitični položaj Italije. Poudaril je, da so se po aprilskih parlamentarnih volitvah stranke levega centra ujele v zanko, ki so jo nastavili demokristjanski centristi, ki sedaj postavljajo zelo težavne pogoje za ustanovitev vlade levega

centra. Poudaril je nadalje, da je bil poglavitni cilj demokristjanov: čimbolj ločiti PSI od KPI in tako oslabil politično moč države in razredno zavezništvo, ki že leta vlada obema velikima delavskima strankama. Socialisti so zamudili priložnost, tako je poudaril tovariš Alicata, da bi na podlagi volilnih rezultatov in zmage komunistov okreplili zavezništvo s KPI in v tem je velika njihova odgovornost pred vsem delavskim razredom v Italiji. To je povzročilo, da se tudi pereči problemi delavskega razreda rešujejo počasi in na političantski način.

O referatu tov. Alicate se je razvila živahna in plodna diskusija, na koncu katere je bila sprejeta resolucija, s katero je CK odobril omenjeni referat in nakazal smerice za bodoče delovanje Partije.

Resolucija CK KPI med drugim poudarja, da se še dalje razvijajo manevri konservativnih sil, ki so podprte od sedanjega vodstva demokristjanske stranke, za pomaknitev politične osi v državi še bolj na desno, kar je v polnem protislovju z zahtevami države in z voljo, ki je prišla do izraza na volitvah dne 28. aprila. Nadalje resolucija poudarja, da prva dejanja vlade, ki ji načeljuje poslanec Leone (in po propadlem poskusu poslanca Mora), potrjujejo ta namen ter da je zato potrebno z vso odločnostjo zavrniti njeno zadržanje zlasti v pogledu problemov, ki se tičejo mednarodne politike.

CK KPI, tako je dalje rečeno v resoluciji, pozdravlja velik uspeh sil miru vsega sveta, uspeh, ki ga predstavlja sklenitev mednarodnega sporazuma o prekinitvi jedrskih poskusov in izraza željo, da bi ta sporazum bil v resnici prvi začetek novih sporazumov za mednarodno pomiritev in razorožitev. S tem v zvezi obsoja zadržanje vlade, ki se je izkazala nesposobna, da bi podvzela lastne pobude na tem področju in tako dala svoj doprinos stimulaciji in pospešitvi pomirjevalnega procesa ter se v resnici giblje v nasprotni smeri in deluje za multilateralno atomsko oborožitev NATO, skupno z bonnsko Nemčijo, ki predstavlja danes, skupno z degolistično Francijo, trdnjavo oltrancističnih pozicij v okviru atlantskega sveta.

CK KPI v nadaljevanju svoje resolucije poudarja, da manevri konservativnih sil zadevajo v prvi vrsti na odločen odpor delavstva, kar se odraža predvsem v velikem revendikativnem in enotnem gibanju, ki zahteva novo mezno politiko in uveljavitev antimonopolistične smeri, ki je potrebna za uresničitev strukturalnih ekonomskih in socialnih reform v državi. Ti manevri, tako je nadalje rečeno v resoluciji, zadevajo ob stvarno usmeritev večine v državi, v kateri se veča zavest o nujnosti obnove politike, demokratičnega razvoja in zrelosti prepričanja, da je za uresničitev take politike nujno potrebno osamiti konservativne sile, premagati vse ovire, ki se postavljajo na pot usmeritve na levo, odpraviti vse diskriminacije in dospeti do širokega in trdnega enotnega tabora demokratičnih in ljudskih sil.

Na koncu resolucije CK KPI podčrtava, da mora iz sedanjega položaja izhajati in se razvijati še večjo širino in zaletom enotna iniciativnost komunistov na vseh ravneh za uresničitev upov ljudskih množic, za ustvaritev velikega enotnega gibanja, ki bo zmožna, da izsili obnoven program vsej državi.

(Konec)

Naša tribuna o šolskih problemih

Dolžnost naprednega človeka

Naš časopis se v poletnih mesecih namerava posebno posvetiti vprašanju slovenskega šolstva. Rad objavim vsak članek, ki bi prispeval k rasti naše šole. Zato va bi na sodelovanje.

Boris Pahor

Ceprav bi se odzval vsakomur, ki bi me vprašal za besedo o slovenski šoli, moram reči, da odgovarjam s posebnimi občutki. Proti za prispevek «Delu»; in to predem zato, ker mi je s tem dana prilika, da predložim številnim bralcem in bralcem tega lista nekaj svojih misli glede narodne vzgoje in kulturne zrelosti v zvezi s svetovnonazorsko opredeljenostjo.

Najpoprej bi rad poudaril, da smo Slovenci nekaj zavoljo zgodovinskih nujnosti, dosti bolj pa zavoljo značaja našega človeka zelo malo podčrtavali svojo samobitnost; smo se pa ustavljali uničevanju, ki smo tega storili s ponosnim uporom, ampak zmeraj samo s potuhnjeno pasivnostjo. Šele v drugi svetovni vojski se je to neizrazito trdo in trajanje nehala in slovensko ljudstvo je nepričakovano bojevito in junaško dalo izraza zreli narodni zavesti in tako sebi in svetu dokazalo, da zna pogumno gledati smrti v obraz, ko je v nevarnosti njegov obstoj.

Vendar po drugi svetovni vojski primorski Slovenci (kakor koroški Slovenci v Avstriji) spet živimo v slihu države, kjer si moramo dan na dan potrditi vero v preživetje. Vprašanje pa je zdaj, če smo resnično prepričani v nujnost te nove naloge, ki nam jo postavlja zgodovina.

Zavoljo hitrega razvoja tehnike, združuje med sabo najbolj oddaljeni ljudi, bi nekdo lahko mislil, na primer, da je skrb za mednarodno utrditev delavskega gibanja v nasprotju z zvestobo določeni narodni skupnosti. Brez dolgih razprav pa lahko vsakdo sam uvidi, kako pogubno bi bilo za nas takšno razmišljanje, o katerem je premalo gojeno, da je zgrešeno, ampak je sad neopustne naivnosti, če ne omejenosti. Vsakomur je namreč očito, da ne pomeni predanost internacionalizmu za nobenega ruskega državljana Sovjetske zveze dolžnost, da bi opustil ruski jezik! In prav tako ne pade nobenemu Kitajcu misel od daleč na misel, da bi se v prid mednarodnemu delavskemu gibanju odrekel svoji narodni zavesti! In to sta velika naroda, ki imata na stotine milijonov pripadnikov in bi se jim izguba nekaj desetih milijonov članov niti ne poznala.

Nas pa je vseh skupaj poldrugi milijon; in vendar so nekateri izmed nas hitro pripravljani, da oddajo svoje sinove drugim. A bolj pomembno je pri tem načelno vprašanje. Zdrav razum in zgodovina nas namreč učita, da trdna narodna zvestoba ne zmanjšujeta in ne moreta zmanjševati vneme za višje smote. Če bi zadostoval bi zglede katerega koli velikega moša. Pa vzemimo Lenina. Kaj je zavoljo svojega poslanstva za delavski razred Lenin postal Anglež ali Nemec? Ne, pač pa je ta izredni mož spremenil družbeno podobo naroda, in katerega je izšel in iz katerega kulturnih tradicij je srkal prvine za svoj nov pravi svet.

In tukaj moramo dodati še dve pripombi.

Veliko naših ljudi ne zna razlikovati med nacionalnostjo in nacionalizmom. Nacionalnost pomeni zvestobo svoji zemlji, svojemu jeziku, svoji književnosti in omiki, nato nacionalni čuti ne samo, da je zdrav in pošten, ampak spada med človekove dolžnosti, kakršna

je nenapisana naravna dolžnost, da spoštujemo ženo, ki nam je dala življenje. Nacionalizem pa je ohola zaljubljenost v svoj narod, zaničevanje drugih narodov; nacionalističen je zato poskus, da bi uveljavili svoj narod na škodo drugega, pa poskus, da bi uničili občestvo, ki bi nam bilo na poti in zavoljo katerega bi se ne mogli razširiti in zavzeti zmeraj več prostora.

Ce torej pomislimo na pravkar omenjeni razloček, si bomo hitro na jasnem, da nismo bili Slovenci nikoli nacionalisti, saj smo skozi vso zgodovino samo doživljali, kako nas je bilo zmeraj manj in manj! In še kako naj bo nacionalist tisti, ki se bojuje, da ga narod velikan ne bi požrl? Res pa je ravno narobe, in to je, da nas je sovražnik večkrat ozmerjal z nacionalisti takrat, ko smo se pošteno zavzevali za spoštovanje svojih človeških in narodnih pravic. Tako se je na primer zgodilo za časa fašizma, ko je cerkvena gosposka hotela, da bi molili po italijansko. Tako se je, žal, zgodilo tudi v tem novojnem času. ko so nekateri kratkovidneži zaradi ideoloških razprtij mešali ljudem pojme v vprašanju narodne zavesti in narodne vzgoje.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Prejšnjo nedeljo je Godbeno društvo v Trebčah slavilo svoj zlati jubilej. Prireditve se je, kljub stavki avtobusov, udeležilo veliko ljudi. Na gornji sliki: zaključni nastop trebensko-gropajske godbe in združenih moških pevskih zborov pod vodstvom prof. Grgiča

Problemi šol in kadrov dežel v razvoju

Iz poročila o svetovnem socialnem položaju, ki je bilo predloženo petnajstemu zasedanju Socialne komisije OZN povzemamo ugotovitve, ki se nanašajo na problematiko šolstva in formiranja kadrov dežel v razvoju.

I. AFRIKA IN SREDNJI VZHOD

Glede na daljnosežni pomen izobraževanja za razvoj in napredek Afrike je logično, da afriške države oddvajajo od svojega narodnega dohodka relativno visoke vsote za finansiranje programov izobraževanja. Skoraj v vseh državah imajo ti programi prioriteto in agencije OZN, vlade nekaterih držav, posamezne univerze in nekateri skladi Afriki na tem področju pomagajo. Razpoložljiva materialna sredstva pa so še vedno nezadostna. Tudi pomanjkanje učiteljskega kadra postaja čedalje bolj pereče, kajti čeprav je odstotek otrok, ki so vklju-

čeni v izobraževalni proces na ravni osnovne šole, še vedno nizek, pritek otrok v osnovne šole naglo narašča. Razen tega ima velik del razpoložljivega učiteljskega kadra pomanjkljivo izobrazbo, saj so leta 1960 v Nigeriji ugotovili, da ima samo 10% vseh učiteljev izobrazbo, ki ustreza predpisanim standardom.

Naglo narašča tudi število mladih ljudi, ki so nekaj časa hodili v osnovno šolo ali jo pa tudi končali, in bi se radi zaposlili v mestih. Ker pa nimajo nikakih strokovnih kvalifikacij, po navadi ne najdejo dela, ki ga iščejo. Resnost tega problema v Afriki ne podcenjujejo; re-

šiti pa ga je moč samo z reformami na področju šolstva in s prilagajanjem šolskih učnih načrtov stvarnim potrebam razvijajoče se Afrike. Premagati bo treba tudi nazor, da je tehnično izobraževanje na ravni srednje šole nekaj, kar je neprimerno manj vredno kot visoka stopnja nekaterih akademskih poklicev.

Vsem tistim mladim Afričanom, ki zapuščajo šole, in mnogim odraslim, ki so se naučili brati in pisati v tečajih za nepismene, bo treba zagotoviti možnosti za samozagajevanje, drugače se bo zgodilo, da bo postal velik odstotek teh ljudi spet nepismen. Pri reševanju tega problema bi mnogo pripomogel sistem javnih knjižnic, ki bi ga že iz tega razloga kazalo čimbolj razviti.

Število dijakov, ki študirajo na srednjih šolah, je čedalje večje in le na srednjih tehničnih šolah se ponekod dogaja, da kapacitete šol niso povsem zasedene. Še bolj strma je krivulja naraščanja vpisov na univerze. Vzpon za 200 ali 300% v primerjavi s stanjem pred nekaj leti je že kar sam po sebi umeven. Ceprav so bila na razpolago le omejena denarna sredstva in primanjkuje predavateljskega kadra ter je treba premagati marsikatero težavo pri nabavi opreme, je število novih univerz, ki so jih ustanovili v neodvisnih afriških državah daleč presežilo vsa predvidevanja nekdanjih kolonialnih gospodarjev. Veliko število mladih Afričanov študira v tujini, predvsem v Evropi.

V Afriki močno primanjkuje kvalificiranih vodilnih kadrov v javni upravi in v vodstvu podjetij, zato so marsikje, kot npr. v Etiopiji in v Združenih arabskih republikah, ustanovili posebne institute za izobraževanje teh kadrov.

K hitremu ekonomskemu in socialnemu razvoju Afrike bo morala prispevati tudi izobražena Afričanka. Zato je logično, da bo treba povsod v Afriki še nadalje razvijati možnosti za izobraževanje žensk.

Problem rasne segregacije je bil v afriških šolah še nedavno zelo akuten in še danes se na vseh še odvisnih ozemljih rasna segregacija v šolah izvaja v vrhem ali manjšem obsegu, svoj vrhunec pa je dosegla v Južni Afriki.

(Nadaljevanje sledi)

V soboto zvečer se je v Kopru zaključil IV. festival jugoslovanske folklore. Zaključni nastop ansamblov je prenašala tudi Evrovizija. Nastopali pa so ansambli «Marolt» iz Ljubljane, «Lado» iz Zagreba, «Kolo» iz Beograda in «Panče Pešev» iz Kumanovega. Prireditve je bila brezhibna in je po svoji umetniški dovršenosti nesporno prekosila vse tovrstne folklorne nastope v Kopru. Na gornji sliki: eden izmed plesov v izvedbi «Kolo»

Kulturna kronika

V MILJAH bo od 28. septembra do 6. oktobra 1963 I. mednarodna razstava znamenitih odporniškega gibanja. Odbor, ki organizira to svojevrstno razstavo, je razpisal natečaj za spominsko razglednico. Nagrada znaša 10.000 lir. Natečaj se lahko udeležijo umetniki iz Trsta in Milja. Cas za predložitev dela zapade 31. avgusta.

TEKMOVANJA «EX TEM-PORE», ki je bilo preteklo nedeljo na Kontovelu, se je udeležilo 74 umetnikov, med katerimi sta bila tudi Černigoj in Hlavaty. Ocenjevalna komisija je proglasila za zmagovalce slikarje Sponzo, Maniaga, Brumattija in Rosignana.

SAMORASTNIKI, eno izmed najbolj znanih književnih del slovenskega pisatelja Prežihna Voranca, so posneli na filmski trak. Novo delo je Triglav-film iz Ljubljane predstavil na festivalu v Pulju. Novo filmsko delo je publika navdušeno sprejela, kar je dokaz, da je režiserju Pretnarju in igralcem uspelo v pravi luči uprizoriti to kar je Prežihov prikazal s pisano besedo.

Ljubljansko «Delo» je o uprizoritvi «Samorastnikov» v puljski Areni tako-le zapisalo: «...Malokatero projekcijo v letošnji areni je spremljal takšen, domala nepretrgan aplavz. Po dolgotrajnem ploskanju ob zaključku filma se je dvignil nov val navdušenja, ko se je predstavila Meta-Majda Potokarjeva s svojimi «samorastniki». Takšnega priznanja letos ni doživela nobena druga igravka, pa tudi drugače se v festivalski kroniki takšni pozdravi publike radki. Navdušen sprejem je doživel tudi režiser. «Samorastniki» so pred publiko odlično prestali preizkušnjo in se dvignili v kvalitetni vrh letošnjega festivala».

ZBRANA DELA LENINA, ki izhajajo v Moskvi so dobila pred kratkim svoj štirideseti zvezek. V tem zvezku so objavljeni spisi, ki jih je Lenin sestavil v času od decembra 1919 do aprila 1920. V teh spisih Lenin razlaga, da je proletarijat voditelj množice drugih delovnih ljudi in razvija marksistično doktrino o zavezništvu med delavskim razredom in kmeti kot najvišjem načelu diktature proletariata. V teh spisih Lenin obravnava tudi stališča sovjetske države v svetovni areni, razkrinkuje imperializem in objasnjuje sovjetsko politiko miru ter prijateljskega sodelovanja med narodi. V novem delu je objavljenih tudi trindvajset doslejš še nepoznatih dokumentov.

V BOLGARIJI je založniška dejavnost dokaj bogata, čeprav je število založb razmeroma nizko. Založbe so specializirane in izdajo na leto 150-200 del. Povpreček naklada je 10.000 izvodov; mladinske knjige izhajajo v 30.000 do 50 tisoč izvodih, leposlovje v 15 tisoč do 20.000 izvodih. Največ knjig se prodaja v knjigarnah individualnim kupcem, knjižnice pa odkupijo okoli 3 milijone izvodov letno. Visoko število knjižnic (6.400 šolskih, 3.800 sindikalnih in 4.500 ljudskih) pozitivno vpliva tudi na prodajo knjig, od tega skoraj poslovanje na podeželju. V državi je nad 900 knjigarn.

